

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Η πετρελαϊκή κρίση της δεκαετίας του '70 καθόρισε τη σύγχρονη «ενεργειακή» ιστορία και ειδικότερα την εξέλιξη της έννοιας της ενεργειακής ασφάλειας. Η ενεργειακή ατζέντα της ΕΕ αποτυπώνεται σε τρεις βασικούς άξονες: i) την ασφάλεια του ενεργειακού ανεφοδιασμού, ii) την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και iii) την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Πάνω σε αυτούς τους άξονες έχουν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί όλες οι πολιτικές που αφορούν την παραγωγή, την διάθεση και την κατανάλωση ενέργειας, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας να παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην αύξηση της προσφοράς ενέργειας όσο και στη ζήτηση. **Η ενέργεια χάνει το κοινωνικό της πρόσημο για την κάλυψη των βασικών αναγκών (τροφή, υγεία, θέρμανση, μετακίνηση κτλ) και μετατρέπεται σε ένα «ανταγωνιστικό προϊόν» ως υπόσχεση της ευημερίας που δημιουργεί το ίδιο ανάγκες και συντηρείται μέσα από αυτές.** Η πράσινη τεχνολογία αδυνατεί να δώσει λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που εντείνονται από την κλιματική αλλαγή καθώς αναπτύσσεται σε μία ενεργειακή αναπτυξιακή στρατηγική. Αξίζει να σημειωθεί πως το 2018 αποτελεί μία χρονιά σταθμό για το επίπεδο εκπομπών CO₂. Σε αυτή λοιπόν την λογική του ανταγωνιστικού «ενεργειακού προϊόντος» η αλυσίδα της προσφοράς και της ζήτησης ανακυκλώνεται στη βάση της συνεχώς αυξανόμενης κατανάλωσης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι φυσικοί πόροι (νερό, αέρας, άνθρακας, ήλιος) να αντιμετωπίζονται αυστηρά ως μία βιοφυσική ύλη η οποία καλύπτει τις ανάγκες της ενεργειακής αγοράς και εξυπηρετεί μια ενεργειακή προοπτική. **Αυτή η πολιτική πραγματώνεται με όρους επιβολής στους φυσικούς πόρους και μάλιστα με την επιβολή στην αφθονία για την διαχείριση της έλλειψης π.χ. οι υδρογονάνθρακες της νοτιανοτολικής μεσογείου και τα κοιτάσματα μεταλλευμάτων στα βαλκάνια**

Στην Ελλάδα, η ενεργειακή πολιτική που ξεκίνησε το 1985 αφορούσε κυρίως νομοθετικά πλαίσια και αδειοδοτήσεις που τέθηκαν κατ' ακολουθία των ευρωπαϊκών και διεθνών οδηγιών. Σταθμοί θεωρούνται το 1994 και το 1999, όπου εισάγεται νομοθετικά η παραγωγή ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και απελευθερώνεται η αγορά ενέργειας, αντίστοιχα. Οι τελευταίες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα, που χαρακτηρίζονται από την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου στον τομέα της ενέργειας, χαρακτηρίζονται και από μία μετάβαση από την εποχή του πετρελαίου σε ένα διαφοροποιημένο ενεργειακό μείγμα. Το μέχρι τώρα ενεργειακό μοντέλο στην πρωτογενή παραγωγή αφορά τα αποθέματα λιθάνθρακα, λιγνίτη, πετρελαίου και φυσικού αερίου. Σήμερα επιχειρείται ένας επανασχεδιασμός ενισχύοντας την ενεργειακή μετάβαση σε μορφές καθαρής ενέργειας ως απάντηση στα περιβαλλοντικά προβλήματα και την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. **Ωστόσο παραμένει κυρίαρχος ο συγκεντρωτισμός τόσο ως προς την διαχείριση των ενεργειακών πόρων από τα ενεργειακά lobby εντείνοντας τους κοινωνικούς αποκλεισμούς, όσο και ως προς τον σχεδιασμό των ενεργειακών εκμεταλλεύσεων μεταβάλλοντας τις χρήσεις γης.**

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις περίπου το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού (1.4 δισεκατομμύρια άνθρωποι) είναι καθολικά αποκλεισμένοι από την ηλεκτρική ενέργεια. Ο αποκλεισμός ή η ανεπαρκής πρόσβαση των πολιτών στην ενέργεια (ορισμός στις ευρωπαϊκές οδηγίες ως ενεργειακή φτώχεια ή ενεργειακή αποστέρηση) έχει βρεθεί τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης στην Ελλάδα, και την Ευρώπη συνολικά. Το επίπεδο όμως διαλόγου αφορά τεχνικά και οικονομικά δεδομένα (τιμές των καυσίμων, τα εισοδήματα και η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων), γεγονός που αντανακλά την πλήρη απουσία του κοινωνικού πρόσημου στο τί παράγουμε και για ποιόν. Ο ρόλος μας δεν μπορεί να άλλος παρά να

σπάσουμε αυτή την τεχνοκρατική και ανταγωνιστική αντίληψη της ενεργειακής προσφοράς, να διεκδικήσουμε την παρουσία μας σε αυτό το διάλογο και να επαναδιατυπώσουμε τις πραγματικές μας ανάγκες.

Ο σχεδιασμός των αποσπασματικών χρήσεων γης π.χ. αιολικά πάρκα και υδροηλεκτρικοί σταθμοί είναι αποτέλεσμα των αναγκών της ενεργειακής αγοράς. Απέναντι σε μια στείρα επιστημονική-τεχνολογική προσέγγιση των ενεργειακών μεταβάσεων στα πλαίσια του περιβαλλοντισμού, θα πρέπει διατυπώνουμε συνεχώς τα προβλήματα του συγκεντρωτισμού που χαρακτηρίζουν τις ενεργειακές στρατηγικές και τα «ενεργειακά προϊόντα». Και αυτό γιατί **οι πολιτικές της παραγωγής ενέργειας δεν μπορούν, και δεν πρέπει, να είναι αναπόσπαστες από αυτές της διαχείρισης και της κατανάλωσης.** Σε ένα πλαίσιο όπου το κλίμα μεταβάλλεται, η ενέργεια και το περιβάλλον είναι αναπόσπαστες έννοιες στον κοινωνικοοικολογικό διάλογο που πρέπει να διατυπωθούν με σαφήνεια.

Σε αυτή την ενεργειακή πραγματικότητα είναι αναγκαίες δομικές αλλαγές σε όλη την ενεργειακή αλυσίδα: παραγωγή-διαχείριση-κατανάλωση. **Στο δίπολο της «οπισθοδρόμησης» και του «περιβαλλοντικού εκσυγχρονισμού» εμείς προτάσσουμε την επαναδιατύπωση των πραγματικών αναγκών ως κοινωνική επιλογή και όχι ως επιβαλλόμενα μέτρα στα πλαίσια ενός περιβαλλοντικού σχεδιασμού.** Τα παραμύθια της πράσινης ανάπτυξης και ενός βιώσιμου καπιταλισμού δεν δίνουν καμία πραγματική εναλλακτική. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι τη λύση δεν μπορεί να την φέρει μονομερώς η επιστήμη ή μια καινούργια τεχνολογία. Χρειάζεται να αμφισβητηθεί συνολικά η κυρίαρχη ιδεολογία της απεριόριστης ανάπτυξης και οικονομικής μεγέθυνσης, της όλο και μεγαλύτερης παραγωγής και κατανάλωσης. Και όλα αυτά δεν μπορούμε να τα περιμένουμε από χαρισματικούς ηγέτες ή από ιεραρχικούς οργανισμούς. Δεν πρόκειται για ένα πρόγραμμα θέσεων που μπορεί να εφαρμόσει ένα νέο κόμμα που θα πάρει την εξουσία. Δεν μιλάμε άλλωστε για επιφανειακές μεταβολές στην οικονομία αλλά για μια βαθιά πολιτική και πολιτισμική αλλαγή. Για μας, μόνο η κοινωνία, αδιαμεσολάβητα, μπορεί να φέρει εις πέρας αυτές τις αλλαγές. Μόνο με αγώνες και ενεργή συμμετοχή μπορούν οι άνθρωποι να πάρουν τις τύχες τους στα χέρια τους και να αποφασίζουν για ό,τι αφορά τις ζωές τους.

Προτάσσουμε λοιπόν μία ριζική αντιστροφή προοπτικής για να ανήκουμε εμείς στη φύση και όχι η φύση σε εμάς. Στη fast track λεηλασία των δημόσιων φυσικών πόρων απαντάμε με τον κοινωνικό έλεγχο. Γιατί κανείς δεν είναι πιο αρμόδιος για την διαχείριση και τον έλεγχο των κοινών αγαθών απ' ό,τι η ίδια η κοινωνία και οι τοπικές κοινότητες.

ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

<https://www.antiauthoritarian.gr/>

ak_salonica@espiv.net

Ανοικτή συνέλευση κάθε Παρασκευή στις 20:00 στον Κοινωνικό Χώρο για την Ελευθερία «Μικρόπολις»

Βενιζέλου & Βασ. Ηρακλείου 18, Θεσσαλονίκη.